

การพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในหน่วยทหารในพื้นที่ค่ายสุรนารี

ในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580¹ นั้น ทรัพยากรบุคคลของชาตินับว่าเป็น ปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อน ประเทศไปตามที่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กำหนดไว้ ให้บรรลุเป้าหมายของชาติได้ กำลังทหาร กองทัพ เป็นส่วนหนึ่งของพลังอำนาจของชาติ เป็นส่วนสำคัญ ในการดำเนินตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ในภารกิจการรักษาความสงบภายในประเทศ การป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง การพัฒนาศักยภาพของประเทศ ให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ และการพัฒนา กลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

ปัญหายาเสพติด² เป็นปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ และยาเสพติดเป็นตัวการที่สำคัญในการบ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ ในทุกรัฐบาลได้ให้ความสำคัญ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสูงมาก มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยเด่นชัด

การประเมินสถานการณ์ยาเสพติด

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ มีผลกระทบต่อ สถานการณ์ยาเสพติดในอนาคตหลายประการ กล่าวคือ

1. ประเทศอัฟกานิสถานเป็นแหล่งผลิตฝิ่นรายใหญ่ที่สุดของโลก รองลงมา คือ ประเทศสหภาพเมียนมา ส่วนพื้นที่ปลูกโคคาเรายใหญ่ของโลกได้แก่ ประเทศโคลอมเบีย โบลิเวีย และเปรู และประเทศที่เป็นแหล่งผลิตสารตั้งต้นที่สำคัญคือ ประเทศจีน อินเดีย เยอรมนี และไต้หวัน แหล่งผลิตยาเสพติดจากพื้นที่พระจันทร์เสี้ยวทองคำ สามเหลี่ยมทองคำ และ อเมริกาใต้ ยังคงส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ยาเสพติดโลก³
2. มีสารกระตุ้นประสาทชนิดใหม่ ซึ่งมีได้อยู่ภายใต้การควบคุม ระหว่างประเทศจะแพร่หลายมากขึ้น มีการใช้สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์ที่ไม่ถูกควบคุมในการผลิตยาเสพติด รวมทั้งการดัดแปลงสารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์ไปใช้ในทางที่ผิดมากขึ้น⁴

3. ด้วยเหตุที่ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสากลประเทศต่างๆ จึงเรียกร้องให้สังคมโลกหันมาร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ประเด็นที่ได้มีการหยิบยกขึ้นมาหารืออย่างกว้างขวาง ในเวทีระหว่างประเทศ คือ มาตรการลดอันตรายจากการใช้ยา มาตรการลดทอนความเป็นอาชญากรรม การควบคุมสารตั้งต้นและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิต และประสาทชนิดใหม่ การยกเลิกโทษประหารชีวิต⁵
4. ประชาคมโลกเกิดการเมืองแบบหลายขั้วอำนาจ มีการขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาค⁶

แนวโน้มกระแสประชาคมอาเซียน

เมื่อประเทศในภูมิภาครวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. 2558 จะส่งผลกระทบต่อแนวโน้ม สถานการณ์ยาเสพติดและการบริหารจัดการ เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งทางบวกและทางลบหลายประการด้วยกัน⁷ กล่าวคือ จากการพัฒนาเศรษฐกิจเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการเชื่อมโยงเส้นทางถนนและการเดินทางระหว่างประเทศมีการลงทุน การเงินการธนาคาร การเคลื่อนย้ายเงินทุน การเคลื่อนย้ายของคน แรงงาน ทำให้การลักลอบลำเลียงยาเสพติดทำได้สะดวกมากขึ้น รวมทั้งจากการที่บtlงโทษตามกฎหมายของแต่ละประเทศที่มีความรุนแรงแตกต่างกัน ทำให้กลุ่มบุคคลในเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดเคลื่อนย้ายไปอยู่อาศัยในประเทศที่มีบtlงโทษเบากว่า นอกจากนี้กระแสสังคมต่างๆ ที่เชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น ทำให้เกิดการเอาอย่างทั้งในทางด้านบวก และด้านลบ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้กลายเป็นทั้งปัจจัยและเงื่อนไข ให้เกิดผลต่อปัญหายาเสพติด ทั้งด้านการผลิต การค้า การนำเข้า การส่งออกและการแพร่ระบาดของยาเสพติด กล่าวคือ⁸

1. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การลักลอบค้ายาเสพติดมีผลตอบแทนที่สูงมาก สามารถสร้างรายได้เป็นจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว จึงจูงใจให้มีผู้กระทำผิดหน้าใหม่เข้าสู่วงจรการค้ายาเสพติดโดยต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาพฤติการณ์การทำผิดจากระดับผู้เสพ ไปเป็นผู้กระจายยาเสพติดหรือเด็กเดินยา ต่อไปเป็นผู้ค้ารายย่อย และเป็นผู้ค้ารายใหญ่ในที่สุด นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผู้ที่ไม่ได้เสพยาเสพติดแต่เข้ามาร่วมวงจรการค้ายาเสพติด เช่น การรับจ้างลำเลียงยาเสพติด การรับจ้างโอนเงิน เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากสภาพเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดการแข่งขันในการประกอบอาชีพ ดำเนินชีวิต โดยเฉพาะในสังคมเมืองใหญ่ที่สภาพรุนแรง คนในสังคมมีสถานะมีความเครียดสูง จนกระทั่งอาจจะทำให้ขาดเหตุผลรู้สึกชอบชั่วดีในการตัดสินใจในการใช้ชีวิต ก่อปรกักับพฤติกรรมที่เอออย่างกันของผู้คนในสังคม แสวงหาความสุขจากการใช้ชีวิต ในทางที่ผิด ทำให้มีคนบางส่วนหันไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งยาเสพติดประเภทออกฤทธิ์ หลอนประสาททำให้เคลิบเคลิ้ม เลื่อนลอย เพื่อให้ลืมความทุกข์ความเครียดชั่วขณะ ประเภทออกฤทธิ์กระตุ้นประสาททำให้กระฉับกระเฉง สามารถทำงานหนักๆ นานๆ ได้ ทั้งๆ ที่พักผ่อนน้อย รวมทั้งกลุ่มคนที่ใช้ยาเสพติดเพื่อพฤติกรรมทางเพศเหล่านี้ ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็วในสังคมเมืองใหญ่ ตามมาด้วยการอาชญากรรมต่างๆ ที่มีผลมาจากยาเสพติด ได้แก่ การลักขโมย การปล้นจี้ชิงทรัพย์ การทุจริต เพื่อหาเงินไปซื้อยาเสพติด หรือผู้เสพยาเสพติดขนาดหนักจนเกิดอาการจิต หลอนแล้วไปประกอบอาชญากรรมต่างๆ ขึ้น

3. การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง กระแสประชาธิปไตยที่ผู้คนคิดว่าความเห็นของตนนั้นมีค่าถึงแม้ว่าความเห็นของตนนั้นไม่ถูกกฎหมาย ขัดต่อศีลธรรมอันดี ย่อมปรากฏผลด้านลบ กระทบต่อสังคมได้ เช่น หากกลุ่มผู้เสพยาเสพติดรวมตัวกันเพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงกฎหมายข้อบังคับให้ยอมรับว่าการเสพยาเสพติดเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย

สถานการณ์การลักลอบผลิตยาเสพติด⁹

1. ด้านประเทศเมียนมา ยังคงมีสถานะเป็นประเทศผู้ผลิตยาเสพติดหลักในภูมิภาคอาเซียน ทั้งฝิ่น เฮโรอีน ยาบ้า และไอซ์ โดยเฉพาะยาบ้าซึ่งผลิตเพื่อส่งประเทศไทยเป็นหลัก รัฐบาลเมียนมายังไม่ประสบความสำเร็จในการเจรจาหยุดยั้งกับชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ ซึ่งเป็นกลุ่มผลิตยาเสพติดสำคัญ หากประเทศเมียนมาต้องการกวาดล้างแหล่งผลิตยาเสพติด ต้องใช้ทั้งงบประมาณ อาวุธ และกำลังพลจำนวนมาก จึงไม่ใช่นโยบายเรื่องต้นๆ ของประเทศเมียนมา รวมทั้งขาดแคลนงบประมาณดูแลชนกลุ่มน้อยที่เสียชีวิตได้จากยาเสพติด

2. ด้านลาว เป็นประเทศที่ผลิตกัญชาสำคัญในภูมิภาคแล้วลำเลียงผ่านประเทศไทยทั้งมีการปลูกฝิ่นในพื้นที่ทางตอนเหนือของประเทศเพิ่มสูงขึ้นทุกปี สะท้อนถึงความต้องการฝิ่นดิบจำนวนมากเพื่อส่งโรงงานผลิตเฮโรอีน นอกจากนี้ ยังเป็นประเทศทางผ่านยาเสพติดสำคัญจากแหล่งผลิตในเมียนมาและตอนเหนือของลาวมายังไทย ก่อต่อไปยังประเทศต่างๆ รวมถึงเป็นทางผ่านสารตั้งต้นเข้าสู่แหล่งผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ

3. ด้านประเทศกัมพูชา มีความเป็นไปได้ที่มีการผลิตไอซ์ สารตั้งต้น สำหรับผลิตเอ็กซ์ตาซี หรือยาอีและจะยังเป็นฐานการค้าของเครือข่ายนักค้ายาเสพติด ชาวแอฟริกัน ซึ่งกระจาย ยาเสพติด ได้แก่ ไอซ์ และโคเคน เป็นไปยังประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน รวมถึงยังมี สถานะเป็นทางผ่านยาเสพติด ทั้งเฮโรอีน ไอซ์ และยาบ้าจากพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำไปยัง ประเทศที่สาม
4. ด้านพื้นที่ภาคเหนือของไทย การลักลอบปลูกฝิ่นมีแนวโน้มทรงตัวในแต่ละปี สามารถ ดำเนินการตัดฟันทำลายต้นฝิ่นได้เป็นจำนวนมาก เหลือเพียงใช้เสฟในพื้นที่เท่านั้น แม้ว่าจะไม่ส่งผลต่อ สถานการณ์ยาเสพติด ภายในประเทศ แต่ต้องมีการเฝ้าระวังและ ป้องปรามในพื้นที่เดิมที่มีการปลูก โดยเฉพาะ พื้นที่ที่ทุรกันดาร ยากต่อการเข้าถึง ของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ อำเภอมก๋อย เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก และ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีโอกาสลักลอบปลูกเพิ่มขึ้น
5. ด้านพื้นที่ทั่วไป การลักลอบปลูกกัญชาและพืชกระท่อมยังมีการกระจายตัวไปในทุกภูมิภาค ของประเทศ การค้นหาแหล่งเพาะปลูกกัญชาและพืชกระท่อมเพื่อทำการปราบปรามตัดฟัน ทำลายเป็นไปได้อย่าง
6. เมื่อมีการปราบปรามจับกุมและสกัดกั้นอย่างเข้มงวด กลุ่มผู้ผลิตยาเสพติด จะพัฒนา ตัวเองพยายามแสวงหาเคมีภัณฑ์ ชนิดใหม่ๆ สารตั้งต้นประเภทอื่นๆ มาใช้มากขึ้น อีกทั้ง อุปกรณ์การผลิตยาเสพติดบางประเภท ยังไม่ผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์การ ผลิต เครื่องอัดเม็ด จึงมีการลักลอบผลิต ยาบ้าและไอซ์ภายในประเทศในลักษณะ kitchen lab หรือในฐานผลิตขนาดเล็ก โดยมีความพยายามเปลี่ยนพื้นที่เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจจับ ของเจ้าหน้าที่

สถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติด¹⁰

1. การลักลอบนำเข้ายาเสพติดทางบก ด้วยเหตุที่ประเทศไทยมีพื้นที่ชายแดนทางบก ติดต่อกับ ประเทศเพื่อนบ้านเป็นระยะทางยาวมาก เอื้อต่อการลักลอบนำเข้ายาเสพติด พื้นที่ นำเข้าหลักยังคงเป็นพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ พื้นที่จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และ แม่ฮ่องสอน เนื่องจากอยู่ใกล้กับแหล่งเก็บพักยาเสพติด ปัจจุบันพบว่าการเพิ่มเส้นทาง นำเข้าในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันตกเพิ่มมากขึ้น หรือเป็นพื้นที่ ที่มีการนำเข้าในปริมาณมาก ได้แก่ ชายแดนของจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี สระแก้ว และ กาญจนบุรี เป็นต้น
2. การลักลอบนำเข้ายาเสพติดทางน้ำ การลักลอบนำเข้ายาเสพติดผ่านทางแม่น้ำระหว่าง ประเทศและน่านน้ำระหว่างประเทศมีแนวโน้มยังคงอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะทางด้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านติดกับลาว

3. การลักลอบนำเข้ายาเสพติดทางอากาศ เนื่องจากประเทศไทยมีระบบการคมนาคมขนส่งทางอากาศที่ดีทำให้เครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดโดยเฉพาะกลุ่มโคเคน เดิมการลักลอบนำเข้า ยาเสพติดจากต่างประเทศ โดยทางเครื่องบินมักจะใช้สนามบินสุวรรณภูมิเป็นหลัก ต่อมาเมื่อเจ้าหน้าที่เข้มงวดการตรวจค้น จึงเปลี่ยนจุดหมายปลายทางของการลำเลียง โดยการนำผ่านสนามบินนานาชาติประเทศเพื่อนบ้านก่อนนำเข้าประเทศไทยโดยทางบก หรือการใช้สนามบินนานาชาติในภูมิภาคของไทย ได้แก่ สนามบินนานาชาติภูเก็ต สมุย และเชียงใหม่ แทน

4. การพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะการพัฒนาเส้นทางถนนและทางรถไฟเพื่อเชื่อมต่อระหว่างประเทศ จะเอื้อให้การลักลอบลำเลียงยาเสพติดทำได้สะดวกมากขึ้น นอกจากนี้พบว่า มีปริมาณยาเสพติดจำนวนมากที่รอดพ้นไปจากการสกัดกั้นปราบปรามและจับกุม ของเจ้าหน้าที่และถูกกระจายไปสู่กลุ่มผู้เสพผู้ติดในประเทศ ทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติด ไม่ลดลงเท่าที่ควร

สถานการณ์การลักลอบค้ายาเสพติด¹¹

1. กลุ่มนักค้าชาวแอฟริกันยังคงมีบทบาทสำคัญในการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ ขณะที่กลุ่มผู้ลำเลียงภายในประเทศที่สำคัญคือ กลุ่มม้ง มูเซอ ลีซอ และอาข่า โดยเฉพาะกลุ่มม้งที่มีเครือข่ายใหญ่ มีการพัฒนาตนเองเป็นนักค้ายาเสพติด จากการเป็นเพียงผู้เสพผู้กระจายยาเสพติด

2. วงจรการค้ารายสำคัญที่อยู่ในและนอกเรือนจำที่ยังคงอยู่ รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จากสถิติการจับกุมพบว่ากลุ่มนักค้ารายใหญ่ ยังคงมีบทบาทในการค้าอย่างต่อเนื่อง กลุ่มนักโทษรายสำคัญในเรือนจำและเจ้าหน้าที่รัฐ ถือเป็นตัวจักรสำคัญต่อสถานการณ์ปัญหายาเสพติด

3. จากการจับกุมคดีผลิตไอซีในช่วงปี 2552-2553 มีผู้ต้องหาระบุว่าได้เรียนรู้การผลิต และสั่งซื้อสารตั้งต้นจากอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังปรากฏว่ามีหลายเว็บไซต์ ที่มีการโฆษณาเชิญชวนและจำหน่ายยาเสพติด

4. เนื่องจากขบวนการค้ายาเสพติดมีเงินจำนวนมากเข้ามาเกี่ยวข้อง แม้ว่าภาครัฐจะได้มีมาตรการในการยึดทรัพย์สินของผู้บงการที่อยู่เบื้องหลัง แต่การเปิดเสรีด้านการเงินในอนาคต ส่งผลให้การดำเนินงานด้านธุรกรรมการเงินของผู้ค้ามีความซับซ้อนมากขึ้น

5. ในกรณีที่มีการปราบปรามยาเสพติดอย่างรุนแรงและต่อเนื่องจะนำไปสู่ภาวะขาดแคลนยาเสพติด สภาพยาเสพติดที่หายากทำให้ราคายาเสพติดสูงขึ้น จนกลายเป็นแรงจูงใจให้มีคนบางกลุ่มหันมาค้ายาเสพติดมากขึ้นเพื่อหวังผลกำไร รวมทั้งมีแนวโน้มจะหลีกเลี่ยงหันไปสู่ยาเสพติดชนิดใหม่ หรือไม่ก็หันไปค้ายาเสพติดในพื้นที่อื่นๆ มากยิ่งขึ้น

สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด¹²

1. กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (ผู้ค้า, ผู้เสพ) รายใหม่ยังคงเป็นปัญหาหลักพบว่ามีสัดส่วนสูง ในกลุ่มผู้เข้าบำบัดรักษาที่มีสัดส่วนลดลงแต่ก็ยังมีจำนวนมาก โดยกลุ่มเยาวชนอายุ 15-24 ปี กลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับประถมศึกษา เป็นสองกลุ่มที่มีโอกาสเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากกว่ากลุ่มอื่นๆ
2. กลุ่มเยาวชนหญิงอายุ 15-19 ปีมีพฤติกรรมเสี่ยง ทั้งการมีประสบการณ์ในการมีเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรสูงกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็กมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
3. เยาวชนนอกสถานศึกษาโดยเฉพาะกลุ่มอายุ 15-19 ปี พบว่ามีจำนวนมาก ถือเป็นกลุ่มเสี่ยงสำคัญที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด เพราะมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพยาเสพติด โดยเฉพาะกลุ่มที่ชอบมั่วสุมในร้านเกม อินเทอร์เน็ต สถานบันเทิง สถานบริการ การพักอาศัยในหอพัก
4. ยาบ้า ยังคงมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่สูงกว่าตัวยาเสพติดอื่นอย่างชัดเจน ในขณะที่ไอซ์ที่มีราคาแพงกว่ามาก กลุ่มนักค้ายังคงใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเช่น การจำหน่ายในปริมาณน้อยๆ เพื่อให้มีผู้ทดลองเสพหน้าใหม่ จนสามารถสร้างความต้องการเพิ่มมากขึ้น ส่วนเฮโรอีนก็ยังคงปรากฏการแพร่ระบาดอยู่ รวมทั้งพบว่าพืชกระท่อมมีการกระจายตัวของผู้เสพไปยังภูมิภาคอื่นเพิ่มขึ้น เพราะมีราคาถูก สามารถจัดทำขึ้นมาเสพเองได้ง่าย
5. พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดที่น่ากังวลคือ อัตราการใช้ยาเสพติดมากกว่าหนึ่งชนิดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จะส่งผลทำให้การบำบัดรักษามีความยากและความซับซ้อนมากขึ้น
6. การบำบัดรักษา พบว่ามีผู้เข้ารับการบำบัดรักษากลับมาเสพยาเสพติดอีกเป็นจำนวนมาก โดยข้อเท็จจริงที่กระบวนการบำบัดรักษาไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอตามที่กำหนดไว้¹³

จากแนวโน้มปัญหายาเสพติดพบว่ามีความรุนแรงมากขึ้น พบการแพร่ระบาดโดยทั่วไปในพื้นที่ภาค ได้แก่ พื้นที่เมืองใหญ่ต่างๆ พื้นที่ชนบท โดยพบการแพร่ระบาดในกลุ่มผู้ใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร กลุ่มนักเรียนนักศึกษา กลุ่มวัยรุ่นนอกสถานศึกษา และกลุ่มคนวัยทำงาน ยาเสพติดที่แพร่ระบาดมีที่มาที่สำคัญ คือ มาจากชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะด้านลาว บางส่วนพบว่ามาจากพื้นที่ตอนในของประเทศ ภาคกลางและภาคเหนือตอนล่างในลักษณะย้ายย้อนกลับ เนื่องจากผู้ค้ารายย่อยในพื้นที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับกลุ่มผู้ค้าทั้งพื้นที่ชายแดนและพื้นที่ตอนใน บางส่วนพบว่าความสัมพันธ์เกิดขึ้นขณะถูกจองจำในเรือนจำทัณฑสถานต่างๆ เมื่อผู้ค้ายาเสพติดเหล่านี้พ้นโทษแล้ว ส่วนใหญ่จะยังคงอยู่ในวงจรการค้ายาเสพติด เนื่องจากสาเหตุค่าตอบแทนที่สูงคุ้มต่อการเสี่ยง หรือการที่สังคมครอบครัวยังอยู่ในวงจรยาเสพติดด้วย¹⁴

จากสถานการณ์ยาเสพติดและแนวโน้มความรุนแรงของการลักลอบนำเข้ายาเสพติดดังกล่าวมาข้างต้น เพื่อให้การปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ กอปรกับทางศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ ได้เล็งเห็นศักยภาพของกองทัพภาคที่ 2 จึงได้กำหนดนโยบายในการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด ในการสกัดกั้นการนำเข้ายาเสพติดผ่านทางชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งให้บูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ยังมีนโยบายให้กองทัพภาคที่ 2 ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอำนวยการ บูรณาการ แผนงาน ขับเคลื่อนการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติด และแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จัดตั้งมาตั้งแต่ปี 2555 ในนามศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศพส.ชอน.) โดยศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ (ศพส.)¹⁵ เพื่อเป็นกลไกพิเศษ อำนวยการ ประสานงาน บูรณาการ แผนงานโครงการ ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่รับผิดชอบ 34 อำเภอชายแดน และ 13 อำเภอตอนในต่อเนื่อง ของ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ซึ่งมีสถิติการนำเข้ายาเสพติดรุนแรง โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยได้รับอนุมัติโครงสร้าง การจัดประจำปี และสิทธิกำลังพลซึ่งปฏิบัติงานในสายงานกองอำนวยการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักร และ ฝากการบังคับบัญชาไว้กับกองทัพภาคที่ 2 ต่อมาเมื่อรัฐบาลได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติขึ้น และได้ให้ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดในระดับต่างๆ ให้เปลี่ยนแปลงนามหน่วยให้สอดคล้อง¹⁶ จึงได้เปลี่ยนแปลง นามหน่วยเป็น “ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” (ศอ.ปส.ชอน.) โดยยังคงมีหน้าที่ บทบาท ในการสกัดกั้นยาเสพติดเช่นเดิม นอกจากนี้ กองทัพภาคที่ 2 ได้มอบหมายให้ศูนย์ฯ ได้สนับสนุนในการอำนวยการ ประสานงาน การสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติดในพื้นที่ภายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในนามกองทัพภาคที่ 2 ร่วมกับส่วนราชการและหน่วยงานอื่นๆ

ซึ่งผู้วิจัยมีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการปฏิบัติงานในศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งแต่เริ่มจัดตั้งจนถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2560 จากการวิเคราะห์ประเมินสถานการณ์แนวโน้มที่ได้คัดมา พบว่า

กองทัพ ประกอบด้วยกำลังพลและยุทโธปกรณ์ กำลังพลส่วนหนึ่งเป็นทหารกองประจำการ ซึ่งถูกเกณฑ์มาจากชายไทยที่มีอายุครบ 21 ปีบริบูรณ์ จากภูมิลำเนาต่างๆ ทั่วประเทศ ในห้วง 2 - 3 ปี ที่ผ่านมา พบว่ามีทหารใหม่ซึ่งเข้ารับราชการในหน่วยนั้นมีประวัติว่า เคยเกี่ยวข้อง กับยาเสพติดมาก่อน มีสถิติสูงขึ้นโดยต่อเนื่อง ในปี 2561 พบว่ามีสถิติสูงถึง ร้อยละ 50 ของจำนวนทหารใหม่ทั้งหมด นอกจากนี้ยัง พบว่าทหารเก่าที่รับราชการอยู่ก่อน นายสิบ และนายทหารสัญญาบัตรบางส่วน ถูกจับกุม หรือถูกซักทอว่าเกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดหรือกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น¹⁷

จากสถานการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อหน่วยทหาร ในด้านความพร้อมรบของหน่วย เนื่องมาจากการสูญเสียกำลังพลทางธุรการ ได้แก่ การเจ็บป่วยจากการติดยาเสพติด การถูกดำเนินคดี และถูกลงทัณฑ์ ตลอดจนครอบครัวของกำลังพลของกำลังพลดังกล่าว ได้รับผลกระทบแล้วมีโอกาสก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆตามมา นอกจากนี้ ยังกระทบต่อ ภาพลักษณ์ของหน่วย และความเชื่อมั่นของสังคมและประชาชนต่อกองทัพลดลง

กองทัพภาคที่ 2 มีหน่วยทหารในสังกัดเป็นจำนวนมาก มีที่ตั้งอยู่ค่ายทหารในพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยค่ายสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา เป็นค่ายทหารที่มีหน่วยทหารตั้งอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดของกองทัพภาคที่ 2 ซึ่งรวมทั้งเป็นที่ตั้งของกองบัญชาการกองทัพภาคที่ 2 อีกด้วย ค่ายสุรนารีมีพื้นที่ครอบคลุมกว้างขวาง บางส่วนอยู่ในเขตเมืองนครราชสีมาไปจนถึงพื้นที่ชานเมือง มีกำลังพลและครอบครัว พักอาศัยในค่าย สุรนารีเป็นจำนวนมาก ค่ายสุรนารีมีช่องเข้าออกหลายช่องทาง ซึ่งมีประชาชนเดินทางผ่านเข้าออกค่ายในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก ทำให้เป็นโอกาส ให้เครือข่ายผู้ค้ายาเสพติด ใช้เป็นเส้นทางการลักลอบค้ายาเสพติดหรือกระจายยาเสพติด ไปสู่ผู้เสพได้ โดยเฉพาะผู้เสพที่พักอาศัยในพื้นที่ค่ายสุรนารี

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหายาเสพติดในหน่วยทหารและในค่ายทหาร กองทัพภาคที่ 2 ได้เคย กำหนดแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้ ในปีงบประมาณ 2550 ในนามศูนย์ต่อสู้ เอาชนะยาเสพติดกองทัพภาคที่ 2 ได้ กำหนดเป็นแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 2 จำนวน 6 โครงการ¹⁸ คือ

1. โครงการจัดตั้งเครือข่ายและระบบป้องกันยาเสพติดในหน่วยทหาร มีกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การจัดอบรมและชี้แจงโดยหน่วย การประชุมกับหน่วยงานพลเรือน การจัดตั้งจุดตรวจประจำที่ จุดตรวจเคลื่อนที่ การตรวจค้นบ้านพัก การตรวจโรงนอนทหาร การตรวจกำลังพลกลับจากลาพัก การจัดตั้งแหล่งข่าวในหน่วย การประสานข้อมูลข่าวสารกับหน่วยข้างเคียง การดำเนินการตรวจหาสารเสพติดในร่างกายของทหารกองประจำการในหน่วย การดำเนินการสุ่มตรวจสารเสพติดในร่างกายของกำลังพลและครอบครัว และการตรวจสอบข้อมูลกำลังพลติดยาเสพติด รวมทั้งแหล่งข่าวอื่นๆ
2. โครงการฝึกอบรมบุคลากรต้านยาเสพติด มีกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การส่งกำลังพลเข้ารับการอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับยาเสพติด
3. โครงการฝึกอบรมเยาวชนป้องกันยาเสพติด มีกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การอบรมเยาวชน และการอบรมผู้นำเยาวชน
4. โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ป้องกันยาเสพติดในหน่วยทหาร มีกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การจัดตั้งระบบชุมชนเข้มแข็งในหน่วยทหาร การจัดตั้งระบบชุมชนเข้มแข็งรอบค่าย โครงการลานกีฬาต้านยาเสพติด การสนับสนุนสนามกีฬาแก่ประชาชน การจัดการแข่งขันกีฬาภายในหน่วย การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย และทางเคเบิลทีวี การจัดรถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ การจัดลานดนตรีต้านยาเสพติด และการประกาศสัตยาบันไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
5. โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์วันต่อต้านยาเสพติดโลก
6. โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตามแนวชายแดน

ซึ่งปัญหาเสพติดในค่ายสุรนารีก็ได้บรรเทาเบาบางลง แต่กลับเพิ่มความรุนแรง ในการแพร่ระบาดเพิ่มมากขึ้น ต่อมาในปีงบประมาณ 2561 กองทัพภาคที่ 2 ได้มอบหมายให้ศูนย์อำนวยการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สนับสนุนการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ ค่ายสุรนารี และค่ายสุรธรรมพิทักษ์ ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ จังหวัดนครราชสีมา โดยกองทัพภาคที่ 2 อนุมัติแนวทางให้ดำเนินการ คือ

1. จัดตั้งชุดข่าวภายในหน่วย ประกอบด้วยกำลังพล จำนวน 3 นาย (หัวหน้าชุด 1 นาย (นายทหาร), เจ้าหน้าที่หาข่าว/รวบรวม 2 นาย) มีหน้าที่ในการหาข่าว รวบรวมพฤติกรรมผู้ที่เกี่ยวข้องภายในหน่วย โดยให้มีการประสานงานอย่างใกล้ชิด กับชุดปฏิบัติการพิเศษ ของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. จัดตั้งชุดปฏิบัติการภายในหน่วย ประกอบด้วยกำลังพล จำนวน 5 นาย (หัวหน้าชุด 1 นาย (นายทหาร), เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ 4 นาย) มีหน้าที่ในการปราบปราม ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด สำหรับหน่วยระดับกองร้อย สามารถกำหนดให้ชุดข่าวปฏิบัติ หน้าที่เป็นทั้งชุดข่าวและชุดปฏิบัติการได้
3. ให้หน่วยออกคำสั่งภายในของหน่วย เพื่อแบ่งมอบความรับผิดชอบ หน้าที่และกำหนดแนวทางการปฏิบัติ ตามโครงการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในหน่วยทหารของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพภาคที่ 2
4. ให้หน่วยกำหนดเป้าหมายในหน่วยทหาร ชุมชนในค่าย จำนวน 1 ชุมชน และชุมชนรอบค่าย จำนวน 1 ชุมชน สำหรับการสร้างเครือข่ายชุมชนแก้ไขปัญหายาเสพติด
5. การประชุมประสานงานด้านการข่าวในหน่วยทหาร กำหนดดำเนินการ เป็นประจำทุกเดือน ณ กองบัญชาการ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ นายทหารฝ่ายการข่าว หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
6. ให้ดำเนินการต่อกำลังพลที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้ค้ายาเสพติด ให้ดำเนินการขึ้น เต็ดขาด ทั้งการดำเนินคดีตามกฎหมายและการลงโทษทางวินัย เพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่กำลังพลที่เข้าไปเกี่ยวข้องในอนาคต

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศอ.ปส.ขอนแก่น.) ได้ดำเนินการร่วมกับมณฑลทหารบกที่ 21 และกองพันทหารสารวัตรที่ 21 ตามมาตรการปราบปรามยาเสพติดในหน่วยทหารและในค่ายทหาร และเมื่อได้ร้องขอข้อมูลการแพร่ระบาดของยาเสพติด ในเรื่องจำนวนผู้เสพผู้ค้าที่มีอยู่ในหน่วย มักได้คำตอบว่าไม่ปรากฏว่ามีผู้เสพผู้ค้าภายในหน่วย หากในข้อเท็จจริงปรากฏว่ามี การตรวจพบจับกุมผู้เสพผู้ค้าที่เป็นกำลังพลและครอบครัวได้อยู่เสมอ ทำให้หน่วยขาดข้อมูลข้อเท็จจริงของการระบาดของยาเสพติดในหน่วยทหาร

ค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทหารกองประจำการค่ายสุรนารี

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ริเริ่มจัดโครงการค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทหารกองประจำการค่ายสุรนารี สำหรับทหารกองประจำการของหน่วยในพื้นที่ค่ายสุรนารีที่เคยมีประวัติเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่ยังไม่ถึงขั้นติดยาเสพติดและไม่มีพฤติกรรมเป็นผู้ค้ายาเสพติด จำนวนรุ่นละ 100 นาย นำมาเข้าค่ายเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ปลุกฝังทัศนคติ ที่จะหลีกเลี่ยง ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยใช้แนวทางการอบรมตามหลักสูตรศูนย์ขวัญแผ่นดิน ของสำนักงาน

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด¹⁹ โดยร่วมกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 3 และ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา มีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถ ลด ละ การใช้ยาเสพติดจนสามารถหยุด หรือเลิก ยาเสพติดได้โดยการใช้ หลักการให้ความรัก ความเมตตา เสมือนพ่อปกครองลูก ในการดำเนินการ
2. เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการความคิด ทักษะคติ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้แสดงออกมา ได้อย่างเหมาะสม และมีแรงกระตุ้นให้ขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายในการดำเนินชีวิตที่วางไว้
3. เพื่อเป็นการฟื้นฟูสภาพร่างกายและสภาพจิตใจให้เข้มแข็ง สามารถเผชิญกับปัญหาต่างๆ ในชีวิต และสามารถจัดการกับปัญหาเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อเตรียมความพร้อม ในการเริ่มต้นชีวิตใหม่
4. เพื่อคืนคนดีกลับสู่สังคม เป็นของขวัญให้กับครอบครัว สังคม และเป็นกำลัง ในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

เป้าหมาย

1. กลุ่มเสพที่เริ่มมีปัญหา ผู้ที่ใช้สารเสพติดบ่อยครั้งขึ้นและเสพต่อเนื่อง เช่น เสพทุกเดือน เดือนละ 4-5 ครั้ง ส่งผลให้มีความเสี่ยงหรือเริ่มมีอันตราย ทั้งในด้านของร่างกาย และจิตใจ ต่อตัวเองและผู้อื่น พฤติกรรมยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ ซึ่งหากว่ายังไม่ได้รับความช่วยเหลือ จะกลายเป็นกลุ่มเสพจนเป็นอันตรายใช้ยาในปริมาณที่มากขึ้น จนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงได้
2. จำนวนผู้เข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่อรุ่นตามความเหมาะสมของบริบทในพื้นที่
3. ผู้ซึ่งไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรงหรือเป็นพาหะของโรคติดต่อร้ายแรง เช่น โรคเอดส์ วัณโรค โรคที่เกิดจากเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

ระยะเวลา

ระยะเวลาดำเนินการจัดค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เสพยาเสพติด “ศูนย์ขวัญแผ่นดิน” จำนวน 9 วัน และฝึกอาชีพต่อประมาณ 30 ชั่วโมง

มาตรฐานศูนย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับกลุ่มผู้เสพยาเสพติด²⁰

ศูนย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หมายถึง สถานที่และกระบวนการดำเนินการดูแลรักษาเบื้องต้น เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มุ่งเน้นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เสพยาเสพติด

หลักการและเหตุผล²¹

กรอบยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดในระดับ United Nations General Assembly Special Session on Drugs, UNGASS 2016 เน้นสังคมที่ปราศจากการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิด (A Society Free of Drug Abuse) “ประเด็นยาเสพติดและสุขภาพ ได้แก่ การป้องกันการใช้ยาเสพติด ในทางที่ผิด การบำบัดรักษาความผิดปกติจากการเสพยาเสพติด การฟื้นฟูสมรรถภาพ เป็นต้น” และ ในระดับ UN SDG 2030 ในข้อ 5 Strengthen the prevention and treatment of substance abuse, including narcotic drug abuse and harmful use of alcohol รวมถึงยุทธศาสตร์ชาติ ที่เกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษา ยาเสพติด ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 3 คือการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการ

ผู้ป่วยยาเสพติด จำนวนรุ่นละ 50-80 คน โดยเป็นผู้ผ่านการประเมินคัดกรองตามแบบประเมินคัดกรองของกระทรวงสาธารณสุข อยู่ในระดับ เสพ ผู้ป่วยต้องห้าม เข้ารับการอบรมด้วยวิธีปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ได้แก่

1. ภาวะแทรกซ้อนทางจิตรุนแรง
2. โรคทางกายที่รุนแรง
3. โรคติดต่อในระยะติดต่อ
4. ผู้เสพยาเสพติดกลุ่มฝิ่น (ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน)
5. ผู้ป่วยติดสุราเรื้อรังและรุนแรง
6. เยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี
7. บุคคลที่อาจมีผลกระทบต่อการศึกษา/การทำงาน/ความรับผิดชอบต่อครอบครัวอันหลีกเลี่ยงไม่ได้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการของศูนย์เพื่อการ คัดกรอง ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการฝ่ายปกครอง ตำรวจ คู่มุประพฤติ สาธารณสุข และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตามที่เห็นสมควร

หมายเหตุ : มีข้อใดข้อหนึ่งถือเป็นข้อห้ามในการอบรมศูนย์ปรับเปลี่ยน พฤติกรรม²²

ในทางการปฏิบัติศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้จัดกำลังชุดปฏิบัติการข่าวพิเศษที่ 1 และ 2 ของหน่วย ปฏิบัติการด้านการข่าว เพื่อสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ค่ายสุรนารี ร่วมกับสารวัตรทหารกองพัน ทหารสารวัตรที่ 21 ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ที่ค่ายสุรนารี โดยได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติดำเนินการใน 2 แนวทาง²³ คือ

1. ปฏิบัติการป้องกันเชิงรุก ด้วยการปฏิบัติตามมาตรการสกัดกั้นยาเสพติด ได้แก่ การจัดตั้งจุดตรวจและการลาดตระเวนพื้นที่ล่อแหลมพื้นที่เสี่ยงต่างๆ เช่น สถานีขนส่งรถโดยสารประจำทาง สถานีรถไฟ ประตูช่องทางเข้าออกค่าย สวนสาธารณะในค่าย กองรักษาการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะกองรักษาการณ์ที่อยู่ห่างไกลจากหน่วย เช่น กองรักษาการณ์คลัง สป. ต่างๆ (คลังอาวุธ, คลัง สป.5) สถานที่ที่มีทหารกองประจำการ ไปปฏิบัติงานที่อยู่ห่างไกลจากหน่วยต้นสังกัด หรือห่างไกลจากผู้บังคับบัญชา เช่น บ้านพักของผู้บังคับบัญชาชั้นสูงที่เจ้าของบ้านมักจะออกปฏิบัติราชการนอกพื้นที่บ่อยครั้งเป็นเวลานานๆ หน่วยงานที่มีทหารกองประจำการไปช่วยงาน เช่น ร้านค้าสวัสดิการพีเอ็กซ์ กิจการสหกรณ์ออมทรัพย์ ศูนย์พัฒนากีฬา (สนามกอล์ฟ) ศูนย์กีฬา ในห้วงเวลาที่คาดว่า จะมีการลักลอบเสพ ลักลอบจำหน่าย ลักลอบส่งมอบยาเสพติด เช่น ยามวิกาล หรือ ในห้วงวันหยุดราชการติดต่อกันหลายวัน เป็นต้น เป้าหมายเพ่งเล็งที่กลุ่มเสี่ยงต่างๆ ได้แก่ ทหารกองประจำการ ครอบครัวบุตรหลานของกำลังพล ที่มีข่าวสารว่าเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2. ปฏิบัติการเชิงรับจากข่าวสารที่ได้รับจากแจ้งจากแหล่งข่าวต่างๆ เช่น ชุดปฏิบัติการข่าวของหน่วย กำลังพล ครอบครัว บุคคลทั่วไป ทหารกองประจำการที่เคยเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือข่าวสารจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น ตำรวจ ฝ่ายปกครอง เป็นต้น ซึ่งเมื่อได้รับแจ้งจะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องความเชื่อถือได้ของข่าว หากถูกต้องเชื่อถือได้ก็จะดำเนินการต่อไป

กรณีทั้งสองแนวทางที่กล่าวมา หากตรวจพบพฤติการณ์การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ชุดฯ ก็จะดำเนินการสืบสวนสอบสวนและขยายผลจากการจับกุมต่อไป

ผลการปฏิบัติของชุดปฏิบัติการข่าวพิเศษที่ 1 ศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แนวทางการจัดตั้งชุดข่าวภายในหน่วย ประกอบด้วยกำลังพล จำนวน 3 นาย (หัวหน้าชุด 1 นาย (นายทหาร), เจ้าหน้าที่หาข่าว/รวบรวมข่าว 2 นาย) มีหน้าที่ในการหาข่าว รวบรวมพฤติกรรมผู้ที่เกี่ยวข้องภายในหน่วย โดยให้มีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับชุดปฏิบัติการข่าวพิเศษ

พบว่าได้ผลน้อยมาก ในห้วงที่ผ่านมาตั้งแต่เริ่มมีการปฏิบัติ มีเพียง 2 หน่วยที่ได้ผล สาเหตุที่ได้ผล เนื่องมาจาก ผู้บังคับหน่วยตั้งใจ สนใจ จริงจัง ที่จะดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในหน่วย โดยมีการกำกับดูแลการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของ หน่วยให้ปฏิบัติงานให้ได้ผล และเจ้าหน้าที่ชุดข่าวของหน่วยมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีความตั้งใจ เสียสละในการปฏิบัติงาน ทั้ง 2 ประการประกอบกัน จึงทำให้ การดำเนินการในข้อนี้บรรลุผล

แนวทางการจัดตั้งชุดปฏิบัติการภายในหน่วย ประกอบด้วยกำลังพล จำนวน 5 นาย (หัวหน้าชุด 1 นาย (นายทหาร), เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ 4 นาย) มีหน้าที่ในการปราบปราม ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด สำหรับหน่วยระดับกองร้อย สามารถกำหนดให้ชุดข่าวปฏิบัติ หน้าที่เป็นทั้งชุดข่าวและชุดปฏิบัติการได้

พบว่าไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่หน่วยแต่งตั้ง ไม่สามารถปฏิบัติงานได้จริง เนื่องจาก เจ้าหน้าที่ขาดความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ขาดความมั่นใจในงาน ที่ต้อง ปฏิบัติ ทำได้เพียงแจ้งข่าวให้กับชุดปฏิบัติการข่าวพิเศษฯ เข้ารับผิดชอบ และดำเนินการ เองทั้งหมด

แนวทางการให้หน่วยออกคำสั่งภายในของหน่วย เพื่อแบ่งมอบความรับผิดชอบ หน้าที่ และ กำหนดแนวทางการปฏิบัติ ตามโครงการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหน่วยทหาร ของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพภาคที่ 2

พบว่า คำสั่งนี้มีความจำเป็น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของหน่วย มีอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

แนวทางการให้หน่วยกำหนดเป้าหมายในหน่วยทหาร ชุมชนในค่าย จำนวน 1 ชุมชน และ ชุมชนรอบค่าย จำนวน 1 ชุมชน สำหรับการสร้างเครือข่ายชุมชนแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า กรณีหน่วยทหารและชุมชนในค่ายทหารนั้น ได้ผลดีในการปฏิบัติ โดยจะ มีการแจ้ง ข่าวสารการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในพื้นที่หรือชุมชนของตนให้ชุดปฏิบัติการข่าว พิเศษฯ ทราบข้อมูลอยู่เสมอ กรณีชุมชนรอบค่ายนั้น จะได้ผลในช่วงแรกๆ ของการ ดำเนินการเท่านั้น เมื่อเวลาผ่านไปสักระยะก็จะเงียบหายไป

แนวทางการประชุมประสานงานด้านการข่าวในหน่วยทหาร กำหนดดำเนินการเป็นประจำ ทุกเดือน ณ กองบัญชาการ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ชายแดน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย นายทหารฝ่ายการข่าว หรือ เจ้าหน้าที่ของหน่วยที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด

พบว่า ได้ผลเฉพาะภาพของการปฏิบัติตามคำสั่งตามวงรอบเท่านั้น แต่ไม่บรรลุถึง เจตนารมณ์ที่ต้องการแลกเปลี่ยนข่าวสารด้านยาเสพติดแต่อย่างใด

แนวทางการให้ดำเนินการต่อกำลังพลที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้ค้ายาเสพติด ให้ดำเนินการขั้นเด็ดขาด ทั้งการดำเนินคดีตามกฎหมายและการลงโทษทางวินัย เพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่กำลังพลที่เข้าไปเกี่ยวข้องในอนาคต

พบว่า ได้ผลเป็นไปตามที่ทางกองทัพบกกำหนดเพียงส่วนน้อย ส่วนใหญ่ไม่ได้ ดำเนินการตามที่กองทัพบกกำหนด เนื่องจากว่าผู้บังคับหน่วยที่มีกำลังพลกระทำผิด กว่าจะมีความผิด หรือกลัวจะเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงภาพลักษณ์ของหน่วยและของตนเอง จึงพยายามดำเนินการลงทัณฑ์กำลังพลที่กระทำผิดเป็นการภายในหน่วย ด้วยใช้ความผิดสถานอื่นๆ ในการกำหนดโทษ

ผลการดำเนินการของค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทหารกองประจำการ พบว่า กรณีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดของทหารกองประจำการที่ผ่านการเข้าค่ายฯ นั้น ไม่มีผลการติดตามที่ชัดเจนจากหน่วยต้นสังกัดของทหารกองประจำการกลุ่มดังกล่าว แต่สำหรับกรณีการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในพื้นที่นั้น เจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการข่าวจะได้รับข่าวสารจากทหารกองประจำการกลุ่มดังกล่าวบางส่วนเสมอๆ รวมทั้งข่าวสารพฤติกรรมของทหารกองประจำการที่เคยผ่านการเข้าค่ายปรับเปลี่ยนฯ ที่ยังคงมีบางส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอยู่ นอกจากนี้ยังพบว่าทหารกองประจำการที่อยู่ในภูมิลำเนาที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดรุนแรงเกี่ยวข้องกับกระทำผิดยาเสพติดในสัดส่วนที่สูงกว่าทหารที่มาจากภูมิลำเนาที่ไม่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดหรือแพร่ระบาดไม่รุนแรง

ข้อเสนอแนะจากการปฏิบัติงานของชุดปฏิบัติการข่าวพิเศษที่ 1 ฯ

1. ควรจัดตั้งชุดปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดเป็นส่วนรวมของค่ายทหาร เพื่อให้การปฏิบัติเกิดประสิทธิผล โดยการคัดเลือกกำลังพลที่เหมาะสมมาจัดตั้ง เป็นชุดปฏิบัติการชุดละ 5 – 6 นาย โดยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ได้แก่

1.1 มีความสมัครใจ มีความเสียสละ ในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการปฏิบัติงาน ต้องทุ่มเทแรงกาย แรงใจ ในการปฏิบัติ บางครั้งต้องปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ งานที่ทำมีความเสี่ยงจากอันตราย

1.2 มีสุขภาพแข็งแรง มีกำลังใจดี มีปฏิภาณไหวพริบดี เนื่องจากการปฏิบัติงานบางครั้งต้องตรากตรำ ต่ออุปสรรคต่างๆ ในสภาพการทำงาน

1.3 ไม่มีปัญหาครอบครัว ไม่มีปัญหาทางการเงิน และมีคุณธรรม เนื่องจากเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดมีศักยภาพทางการเงินสูง และพร้อมที่จะใช้เงินทองหรือ ผลประโยชน์ตอบแทนต่างๆ ล่อลวงให้เจ้าหน้าที่กระทำการเอื้อประโยชน์ต่อเครือข่ายได้ตลอดเวลา

1.4 เจ้าหน้าที่หญิงนั้น หากสามารถจัดมาปฏิบัติได้ จะเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มโอกาสความสำเร็จในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก โดยสามารถทำหน้าที่เจ้าหน้าที่เทคนิคช่วยในสืบสวนสอบสวนต่อผู้ต้องสงสัยที่เป็นหญิง การขยายผล ในบางโอกาสสามารถใช้เป็นสายลับได้เมื่อจำเป็น

2. สุนัขตรวจค้นยาเสพติด เป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดที่ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เป็นไปอย่างสะดวก โดยสุนัขจะช่วยเหลือในการตรวจค้นบุคคล สัมภาระ สิ่งของต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทั้งมีผลทางจิตใจต่อผู้กระทำผิดเป็นอย่างมาก จะทำให้ผู้กระทำผิด ไม่สามารถอำพรางความผิดของตนได้โดยง่าย ถือว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามได้อย่างดียิ่ง เนื่องจากเหตุผล²⁴ ดังนี้

2.1 ความฉลาด สุนัขสามารถเข้าใจคำพูดมนุษย์และปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องไม่น้อยกว่า 100 คำ เทียบกับมนุษย์ประมาณเท่ากับเด็กอายุ 8 ขวบ

2.2 ประสาทสัมผัสที่ดีมาก หู สามารถรับคลื่นเสียงดีกว่ามนุษย์ 6 เท่า ทำให้ได้รับฟังได้ดีกว่า 20 เท่า จมูกดีเป็นพิเศษสามารถแยกกลิ่น ออกมากมายดีกว่ามนุษย์ 40 เท่า มองเห็นดีกว่า 10 เท่า

2.3 ความดูแลและความกล้า รักและห่วงหาพันที่อยู่อาศัย ความซื่อสัตย์ภักดี ความแข็งแรงอดทน มีความเป็นมิตรกับมนุษย์

เจ้าหน้าที่จึงอาศัยประโยชน์จากคุณสมบัติของสุนัข นำสุนัขมาฝึกฝนเพื่อช่วยเหลือในการตรวจค้นยาเสพติด สายพันธุ์สุนัขที่เหมาะสมกับงานนี้ ได้แก่ พันธุ์เยอรมันเช็พเพอด หรืออัลเซเชียน, เยอรมันโพลิสต็อก, ด็อยช์ซาฟเฟอร์ฮุนท์, พันธุ์ลาบราดอร์รีทรีฟเวอร์, พันธุ์โกลเด้นรีทรีฟเวอร์, พันธุ์บลัดฮาวด์, พันธุ์บาสเส็ตฮาวด์ และพันธุ์บีเกิ้ล²⁵

ในการปฏิบัติงานโดยมีสุนัขร่วมปฏิบัติด้วย จะสามารถทำการพิสูจน์ทราบบุคคล และสัมภาระ ที่ต้องสงสัยได้อย่างรวดเร็ว โดยอาศัยประสาทสัมผัสที่ดีมากของสุนัขที่ได้รับการฝึกมาแล้ว นอกจากนี้ยังมีผลเชิงจิตวิทยาทำให้ผู้ต้องสงสัยที่ชุกซ่อนยาเสพติด อยู่กับตัว หรือสัมภาระที่ติดตัว เกิดการเกรงกลัวว่าสุนัขจะได้กลิ่นยาเสพติด ส่วนใหญ่ มักแสดงอาการพิรุณทันทีทันใด อีกทั้งหากสุนัขมีขนาดตัวที่ใหญ่ก็จะมีผลในการป้องปราม มิให้ผู้ต้องสงสัยคิดต่อสู้กับเจ้าหน้าที่หรือพยายามหลบหนี อีกด้วย

3. ทำอย่างไรผู้บังคับหน่วย จะไม่มีความกังวลต่อความผิดหรือการเสียชื่อเสียง จากกรณีตรวจพบว่ามีกำลังพลในหน่วยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งๆที่ทางกองทัพบก ได้มีคำสั่งแจ้งแล้วว่ากรณีดังกล่าวไม่ใช่เป็นข้อบกพร่องของผู้บังคับหน่วย แต่ถือว่าเป็นความดีความชอบในการปฏิบัติงาน

บทสรุปของแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหน่วยทหารในพื้นที่ค่ายสุรนารี

1. จำนวนกำลังพล และพฤติกรรมกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในหน่วยทหารพบข้อบกพร่องจำกัดจึงไม่สามารถค้นหาข้อมูลจำนวนกำลังพลที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างแท้จริง เนื่องจากหน่วยต้นสังกัดมักปกปิดการกระทำความผิดของกำลังพล พฤติกรรมกระทำความผิดส่วนใหญ่ อยู่ในการกลุ่มผู้เสพ มีส่วนน้อยที่พบว่าเป็นผู้ค้า และผู้รับจ้าง ลำเลียง

2. กำลังพลที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เกี่ยวข้องกับภูมิลำเนาของกำลังพล พบว่าการกระทำผิดของกำลังพลเกี่ยวข้องกับภูมิลำเนาของกำลังพลในกรณีที่ภูมิลำเนานั้น มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอยู่แล้ว

3. มาตรการที่หน่วยทหารเคยนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า

3.1 มาตรการปราบปราม ได้แก่ การจัดตั้งชุดปฏิบัติการข่าว ชุดปฏิบัติการ ปราบปราม ดำเนินการตามมาตรการปราบปราม ได้แก่ การตั้งจุดตรวจและ การลาดตระเวนตามพื้นที่เสี่ยงต่างๆ ทั้งในพื้นที่ค่ายทหาร และนอกพื้นที่ค่ายทหาร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีกำลังพลเดินทางผ่านเป็นประจำหากตรวจพบกำลังพลที่กระทำความผิด ก็จะ ดำเนินการขยายผลต่อไป รวมทั้งดำเนินการลงโทษตามขั้นตอน ที่ทางกองทัพบกกำหนด ผลการปฏิบัติ จะได้ผลเฉพาะกรณีที่เจ้าหน้าที่มีขีดความสามารถ มีความตั้งใจ เสียสละ ในการปฏิบัติงาน ส่วนการลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น หากผู้บังคับบัญชา มีความเข้าใจและ ปฏิบัติตามแนวทางที่ทางกองทัพบกกำหนด ก็จะทำให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษสถานหนัก และมีผลทางจิตวิทยาต่อกำลังพลอื่นๆ ทำให้ไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

3.2 มาตรการบำบัด ได้แก่ โครงการค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทหารกองประจำการ พื้นที่ค่ายสุรนารี ซึ่งดำเนินการโดยศูนย์อำนวยการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการดำเนินการ ไม่สามารถติดตามผลของทหารกองประจำการที่ผ่านการเข้าค่ายฯ ไปแล้วได้ว่า มีสติดีอย่างไร แต่มีบางส่วนที่ได้เปลี่ยนพฤติกรรมและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่

4. หน่วยงานใดบ้างที่ต้องเข้ามาช่วยเหลือหน่วยทหารในการแก้ไขปัญหาเสพติดของหน่วยทหาร

หน่วยงานที่ควรช่วยเหลือหน่วยทหาร ด้วยการประสานความร่วมมือตั้งแต่ระดับผู้บริหารหน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงานในระดับพื้นที่ที่รับผิดชอบครอบคลุมที่ตั้งหน่วยทหาร ได้แก่

4.1 กระทรวงสาธารณสุข ในเรื่องการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ และความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

4.2 เจ้าหน้าที่ตำรวจ ในเรื่องการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ การสืบสวนสอบสวน การเก็บการเก็บรวบรวมหลักฐาน การขยายผล การจับกุม

4.3 โรงเรียนสุนัขทหาร ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก หรือ หน่วยงานอื่นๆ ที่สามารถสนับสนุนในเรื่อง สุนัขตรวจค้นยาเสพติด

4.4 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รวมทั้งหน่วยรอง ในเรื่องการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ ความรู้ และงบประมาณในการดำเนินการบำบัดผู้เสพยาเสพติด

4.5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเรื่องการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการบำบัดผู้เสพยาเสพติด

สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดในหน่วยทหาร จากการวิจัย มีดังนี้

1. ทักษะคดีของผู้บังคับหน่วยทหาร เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้หน่วยทหารบรรลุการแก้ไขปัญหาเสพติดได้ ทักษะคดีที่พึงประสงค์ คือ หากตรวจพบว่าการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในหน่วย ต้องยอมรับข้อเท็จจริงว่าการแพร่ระบาดไม่ปิดบังปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะหากปิดบังแล้วปัญหาก็จะไม่ได้รับการแก้ไข ต้องตั้งใจจริงใจที่จะแก้ไขปัญหา โดยทุ่มเททรัพยากรที่มีอยู่ในการดำเนินการ ได้แก่ การจัดกำลังพลที่มีความเหมาะสมมาปฏิบัติงาน การดำเนินการตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างจริงจังและเหมาะสม ทั้ง 3 มาตรการ ได้แก่ การป้องกัน การปราบปราม และการบำบัด การลงทัณฑ์ผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง

2. มาตรการป้องกัน เพื่อมิให้มีผู้เสพรายใหม่เกิดขึ้นภายในหน่วย ได้แก่ การให้ความรู้เรื่องโทษพิษภัยยาเสพติดกับกำลังพลและครอบครัว หากมีการดูงานสภาพของเรือนจำโรงพยาบาลที่รักษาผู้ติดยาเสพติดประกอบด้วย จะได้ผลยิ่งขึ้น

3. มาตรการปราบปราม เพื่อทำลายเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดภายในค่าย โดยใช้มาตรการเชิงรุก ได้แก่ การตรวจสารเสพติดในตัวกำลังพลและครอบครัวเป็นประจำ การจัดตั้งจุดตรวจการลาดตระเวนพื้นที่เสี่ยงต่างๆ หากตรวจพบให้ดำเนินการขยายผลเพื่อทำลายเครือข่ายการค้ายาเสพติดทันที มาตรการเชิงรับ ได้แก่ การรับข่าวสารการลักลอบเสพและค้ายาเสพติดในหน่วยทหารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ แหล่งข่าวที่จัดตั้งไว้ หน่วยข้างเคียง

หน่วยงานภายนอก กำลังพลและครอบครัว และประชาชนทั่วไป และมาดำเนินการสืบสวนสอบสวนขยายผลต่อไป

4. มาตรการบำบัด เพื่อลดจำนวนผู้เสพยาที่มีอยู่เดิม หากเป็นระดับเล็กน้อยยังไม่ถึงเป็นผู้ติดยาเสพติดก็ใช้ค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินการ หากเป็นผู้ติดยาเสพติดก็ใช้มาตรการบำบัดของกระทรวงสาธารณสุข

5. จัดตั้งชุดปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยทหารหรือค่ายทหาร โดยแบ่งส่วนเป็น ชุดปฏิบัติการข่าว ชุดปราบปราม ชุดขยายผล โดยชุดปฏิบัติการข่าว ทำหน้าที่รวบรวมข่าวสารเพื่อกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติ ชุดปราบปราม ทำหน้าที่ตั้งจุดตรวจลาดตระเวนเพื่อปราบปรามการกระทำผิดและจับกุมผู้กระทำผิด ชุดขยายผล ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนขยายผลจากการจับกุม

6. จัดหาสุนัขตรวจยาเสพติดมาช่วยในการปฏิบัติงานด้วย จะได้ผลยิ่งขึ้นทั้งในการตรวจค้น การปราบปราม